

Department of probation

มาตรฐานแห่งชาติ
ว่าด้วยการปฏิบัติงานของ
กรมคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

วิสัยทัศน์

“เป็นมืออาชีพในการป้องกันสังคม โดยการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เพื่อคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัดและติดตามช่วยเหลือภายหลังปล่อยให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม
2. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่าย ในการดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิด

สารบัญ

วิสัยทัศน์

พันธกิจ

ก. หลักการทั่วไป	หน้า
1. บทนำ	1
2. ขอบเขต	4
3. หลักการเบื้องต้น	5
4. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	6
5. นโยบาย การวางแผน การวิจัยและการติดตามประเมินผล	7
6. บุคลากร	8
ข. การแสวงหาข้อเท็จจริง	
7. การสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่	10
8. การสืบเสาะข้อเท็จจริงผู้ได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก	11
9. การตรวจพิสูจน์ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์	12
ค. การแก้ไขฟื้นฟู	
10. การควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่	14
11. การควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน	18
12. การควบคุมและสอดส่องผู้ได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก	19
13. การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	21
ง. การทำงานบริการสังคม	
14. การทำงานบริการสังคมโดยเป็นเงื่อนไขในการคุมความประพฤติ	22
15. การทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ	23
จ. การสงเคราะห์ภายหลังปล่อยหรือพ้นคุมความประพฤติ	
16. การสงเคราะห์ภายหลังปล่อยหรือพ้นคุมความประพฤติ	25
ฉ. อาสาสมัครคุมประพฤติ และการนำทรัพยากรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	
17. อาสาสมัครคุมประพฤติ	27
18. การนำทรัพยากรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	28
19. การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ	29
ช. ความร่วมมือและการประสานงาน	
20. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานอื่นๆ และทุกภาคส่วนของสังคม	30
21. ความร่วมมือในระดับนานาชาติ	31
ภาคผนวก 22. คำจำกัดความ	32

มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงาน ของกรมคุมประพฤติ

ก. หลักการทั่วไป

1. บทนำ

สืบเนื่องจากกรมคุมประพฤติได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป ซึ่งการที่จะ บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้จะต้องมีหลักการแนวทางการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจนมีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้เน้นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ โดยการใช้อำนาจของทุกองค์กร ของรัฐต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ซึ่งข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการประชาชน สำหรับระบบงานของ กระบวนการยุติธรรมต้องจัดการให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน โดยประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาควบคู่ไป กับระบบงานยุติธรรมเสมอ เพราะมีสิทธิของบุคคลหลายฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และอาจถูก

กระทบได้โดยเฉพาะสิทธิของคู่ความในคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นจำเลยหรือผู้เสียหาย นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติได้ประกาศมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการ ไม่ควบคุมตัว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures : The Tokyo Rules) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 และได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิก ทั้งหลายนำกฎมาตรฐานนี้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบาย และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะให้ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ศาล อัยการ พนักงาน คุมประพฤติ นักกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด บุคลากรในหน่วยงานบริการด้านสังคม ตลอดจนประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประยุกต์ ใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด แบบไม่ควบคุมตัว

การจัดทำมาตรฐานของกรมคุมประพฤติ เพื่อเป็นกรอบในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทุกกลุ่มที่อยู่ในความรับผิดชอบกรมคุมประพฤติ ได้แก่ ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ที่อยู่ในชั้นการพิจารณาตีของศาล ซึ่งศาล มีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจ ให้คุมความประพฤติ ให้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ และ นักโทษเด็ดขาดที่คณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษ และพักการกักกัน หรือคณะกรรมการ ลดวันต้องโทษจำคุก พิจารณาเห็นสมควรให้ปล่อยตัว และได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์ รวมทั้งผู้เสพยาเสพติดที่เข้ารับการตรวจพิสูจน์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบ บังคับรักษา ตลอดจนการติดตามดูแลสงเคราะห์ภายหลังปล่อย ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐาน ได้พิจารณาจากหลักการตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการ ไม่ควบคุมตัว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures : The Tokyo Rules) รวมทั้งมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) ซึ่งบางข้อได้กล่าวถึง

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี และผู้ถูกจับกุมหรือควบคุมโดยยังไม่ได้ส่งฟ้องคดี และหลักการคุ้มครองผู้ถูกควบคุมตัว หรือนักโทษ (Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment) ที่สามารถนำมาเทียบเคียงกับการควบคุมตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ นอกจากนี้ได้พิจารณาครอบคลุมถึงมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมคดีเด็ก และเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice : The Beijing Rules) และข้อเสนอแนะหรือหลักการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดรวมทั้งหลักสิทธิมนุษยชนด้วย

ในการดำเนินงานเพื่อจัดทำมาตรฐานนี้ กรมคุมประพฤติได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดทำมาตรฐานงานคุมประพฤติ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานคุมประพฤติของประเทศไทยกับมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่ควบคุมตัว (The Tokyo Rules) และศึกษาความแตกต่างของการปฏิบัติงานในสำนักงานคุมประพฤติที่มีปริมาณคดีมาก และสำนักงานคุมประพฤติที่มีปริมาณคดีน้อย จากนั้นได้จัดตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานงานคุมประพฤติ เพื่อจัดทำเกณฑ์มาตรฐานงานของกรมคุมประพฤติ และพัฒนาการดำเนินงานตามภารกิจหลักของกรมคุมประพฤติให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรมของประเทศไทย ตลอดจนมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ เพื่อให้งานคุมประพฤติเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2. ขอบเขต

ขอบเขตการจัดทำมาตรฐาน

กำหนดหลักการบริหาร การกำหนดนโยบาย การวางแผน การวิจัย และการประเมินผล รวมทั้งการบริหารงานบุคคลซึ่งเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

กำหนดแนวปฏิบัติที่มีกฎหมาย กฎระเบียบรองรับ และอยู่บนพื้นฐานเงื่อนไขทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และนโยบายระบบงานยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ และความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้กระทำผิด สิทธิของผู้เสียหาย รวมทั้งความปลอดภัยของสังคมจากอาชญากรรม

กำหนดแนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในมาตรการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดในชุมชน และแนวทางการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระบวนการยุติธรรม

กำหนดหลักการปฏิบัติงานโดยมีเป้าหมายหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่สามารถเผยแพร่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้สนใจทั่วไปได้รับทราบถึงมาตรการ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนที่โปร่งใสตรวจสอบได้

การปฏิบัติงานจะต้องยึดมาตรฐานเป็นหลัก ยกเว้นกรณีมีพฤติการณ์พิเศษ การปฏิบัตินอกเหนือจากมาตรฐานจะต้องมีเหตุผลที่ชัดเจน และได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสำนักงานคุมประพฤติ หรือผู้บริหารระดับสูงของกรมคุมประพฤติ

3. หลักการเบื้องต้น

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนพนักงานคุมประพฤติ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จะต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในส่วนของผู้กระทำผิด พยาน และผู้เสียหาย หรือเหยื่อ โดยไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ จะต้องให้บริการด้วยความรวดเร็ว เต็มใจ และเป็นธรรม รวมทั้งต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมจากอาชญากรรม

ข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานต้องเก็บรักษาเป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกรมคุมประพฤติ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

การปฏิบัติงานจะต้องโปร่งใสพร้อมรับการตรวจสอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบต่อผลของงานและสังคม

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 4, 29, 30, 31, 34, 35 และ 36

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30/1-30/3, 56-58, 74-75

พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 43-44, 99-102, 104-107, 126-130

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 มาตรา 3, 8

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32(5)-(8)

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ข้อ 46, 91-98

กฎกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณของยาเสพติด พ.ศ. 2546

กฎกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิในคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2546

กฎกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยค่าตอบแทนของอนุกรรมการที่ไม่ได้เป็นข้าราชการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2546

กฎกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์และวิธีการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. 2546

5. นโยบาย การวางแผน การวิจัย และการติดตามประเมินผล

5.1 การกำหนดนโยบาย และการวางแผนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน ควรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงาน และบุคลากรทุกระดับ องค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งควรใช้ผลการศึกษาวิจัยเป็นพื้นฐานเพื่อให้การดำเนินงาน ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด

5.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการคุมประพฤติแทน การควบคุมตัว เป็นนโยบายหลักประการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศ โดยการผลักดันประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการกำหนดนโยบายของ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมทั้งการดำเนินการทางด้านวิชาการต่าง ๆ

5.3 ให้มีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่กระทบต่อผู้รับบริการ ผู้ปฏิบัติงานชุมชน และผู้กำหนดนโยบาย รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน

5.4 ให้มีการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนา ให้มีกลไกทางสารสนเทศในการปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดในชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งสถิติเพื่อสนับสนุน การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

5.5 ต้องดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ โดยหน่วยปฏิบัติทุกระดับต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันเวลา

5.6 การทบทวนหาข้อสรุปเป็นระยะ ๆ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การปฏิบัติงาน และประสิทธิผลของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน

6. บุคลากร

การสรรหา

6.1 การสรรหาบุคคลเข้ารับราชการทุกตำแหน่งในสังกัดกรมคุมประพฤติต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กำหนดโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ และความคิดเห็นทางการเมือง วิธีการสรรหามีด้วยกันหลายวิธี เพื่อให้กรมคุมประพฤติได้มีโอกาสเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมเข้าทำงานอันส่งผลให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติงาน คุมประพฤติ

6.2 การสรรหาบุคคลเข้ารับราชการหรือเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นทุกตำแหน่ง กรมคุมประพฤติต้องกำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง และคุณสมบัติของบุคคลของ แต่ละตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน โดยได้ยึดหลักในเรื่องวุฒิการศึกษาหรือคุณสมบัติเฉพาะ สำหรับตำแหน่งของบุคคลตามที่ ก.พ. กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

6.3 เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเป็นการรักษาไว้ซึ่งบุคลากรจึงต้องมีหลักประกันที่จะได้รับสวัสดิการ และค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับลักษณะงาน และให้มีโอกาสเติบโต และมีความก้าวหน้าในงานอาชีพ

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

6.4 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างทั่วถึงให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน จะต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาชีพ และมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

6.5 การจัดฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ของบุคลากรให้ประสบผลสำเร็จด้วยดีต้องมีแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจนและแน่นอน โดยกรมคุมประพฤติต้องได้รับการสนับสนุนและพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม

ข. การแสวงหาข้อเท็จจริง

7. การสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่

7.1 เป้าหมายการสืบเสาะและพินิจเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยพร้อมความเห็นสำหรับศาลใช้ประกอบดุลพินิจพิพากษาคดีในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อจำเลยเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการปรับปรุงตนเอง อีกทั้งต้องรับฟังและให้การดูแลช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

7.2 การปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจถือเป็นการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ซึ่งต้องคำนึงถึงหลักการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและวิธีการสืบเสาะและพินิจ ภายใต้การวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยต้องมีหลักฐานระบุถึงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ยืนยันได้

7.3 พนักงานคุมประพฤติต้องวิเคราะห์และประเมินจำเลยตามหลักการจำแนกผู้กระทำผิดก่อนการเขียนรายงานสืบเสาะและพินิจ โดยรายงานสืบเสาะและพินิจมีเนื้อหาครอบคลุมข้อมูลทางสังคมของจำเลย พฤติกรรมแห่งคดี และความเห็นของพนักงานคุมประพฤติ

7.4 พนักงานคุมประพฤติต้องจัดทำรายงานสืบเสาะและพินิจเสนอต่อศาลภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากทำรายงานไม่ทันตามกำหนดให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อเลื่อนการส่งรายงาน

7.5 กรณีจำเลยคัดค้านรายงานสืบเสาะและพินิจ พนักงานคุมประพฤติต้องนำหลักฐานเข้าสืบประกอบรายงาน และจำเลยมีสิทธินำพยานมาสืบหักล้าง

7.6 พนักงานคุมประพฤติควรพิจารณาให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์จำเลยในด้านการประกันตัว ค่าอาหาร ค่าพาหนะ รวมทั้งการสงเคราะห์ด้านอื่น ๆ ของกรมคุมประพฤติ

8. การสืบเสาะข้อเท็จจริงผู้ได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

8.1 เป้าหมายของการสืบเสาะข้อเท็จจริงผู้ได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงและรายละเอียดหลักฐานต่าง ๆ ของนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ รวมทั้งความเหมาะสมของผู้อุปการะนักโทษเด็ดขาด โดยพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ว่านักโทษเด็ดขาดรายใดอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมในชุมชน และไม่เป็นอันตรายต่อสังคม เพื่อเสนอคณะกรรมการพักการลงโทษ และพักการกักกันหรือลดวันต้องโทษจำคุกพิจารณาก่อนอนุมัติปล่อยคุมประพฤติ ในส่วนของมาตรฐานการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามข้อ 7 โดยอนุโลม

8.2 ในการสืบเสาะข้อเท็จจริงต้องสอบถามข้อมูลจากผู้อุปการะของนักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก ผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน ผู้เสียหาย(ถ้ามี) และคู่คดี(ถ้ามี) ตลอดจนเอกสารประกอบให้ครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักโทษเด็ดขาดสำหรับนำมาวิเคราะห์และประเมินแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ และเสนอความเห็นในรายงาน

การสืบเสาะข้อเท็จจริง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพักการลงโทษและพักการกักกันหรือลดวันต้องโทษจำคุก

8.3 สำนักงานคุมประพฤติจะต้องจัดทำรายงานการสืบเสาะข้อเท็จจริง และส่งพร้อมเอกสารสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนบ้านของผู้ถูกระ แแผนที่บ้าน และแผนที่สำนักงานคุมประพฤติไปยังเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ขอความร่วมมือ

9. การตรวจพิสูจน์ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์

9.1 เป้าหมายของการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ เพื่อนำไปประกอบการวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่า ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดหรือไม่ และกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้เหมาะสม

9.2 ในการตรวจพิสูจน์จะต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอเพื่อให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สามารถวินิจฉัย และสามารถกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้ถูกต้องเหมาะสม โดยให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ครอบครัว และชุมชนได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วย

9.3 การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เมื่อได้ข้อมูลแล้วจะต้องมีการประเมินผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ตามแบบประเมินที่กำหนดไว้

9.4 ควรหลีกเลี่ยงการควบคุมตัวในระหว่างการตรวจพิสูจน์ เว้นแต่มีความจำเป็น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตรวจพิสูจน์ หรือมีเหตุผลข้อมูลอื่นเชื่อได้ว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ จะหลบหนีหรือเพื่อเป็นการป้องกันสังคม ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์มีสิทธิในการยื่นอุทธรณ์ คำสั่งตามที่กฎหมายกำหนด

9.5 หากจำเป็นต้องควบคุมตัวไว้ในระหว่างการตรวจพิสูจน์ การควบคุมตัวนั้นต้อง คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และอยู่บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิสตรี สิทธิเด็กและเยาวชน โดยต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมทั้งด้านปัจจัยพื้นฐานสุขอนามัย ได้รับการเยี่ยมเยียนจากครอบครัว และได้รับการรักษาเมื่อเจ็บป่วย

9.6 พนักงานคุมประพฤติในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ต้องจัดทำ รายงานการตรวจพิสูจน์เสนอคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด การขยายระยะเวลาต้องคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็นที่เหมาะสม และไม่เป็นการรุกรอนสิทธิเสรีภาพของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ กรณีที่คณะกรรมการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีคำวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด และผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมาย พนักงานคุมประพฤติจะต้อง จัดเตรียมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ให้พร้อม เพื่อส่งไปยังคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพิจารณาวินิจฉัย อุทธรณ์กรณีมีคำสั่งเรียกข้อมูลเพิ่มเติม

ค. การแก้ไขฟื้นฟู

10. การควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิด ที่เป็นผู้ใหญ่

10.1 เป้าหมายของการควบคุมและสอดส่องคือ การช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและลดการกระทำผิดซ้ำ

10.2 การควบคุมและสอดส่องเริ่มเมื่อศาลมีคำพิพากษา และมีหนังสือแจ้งคำพิพากษาให้คุมความประพฤติ ไปยังสำนักงานคุมประพฤติ

10.3 การบันทึกและรวบรวมหลักฐานสำนวนคดีต้องดำเนินการให้ครบถ้วนถูกต้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดี

10.4 การกำหนดเงื่อนไขหรือข้อปฏิบัติที่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องกระทำ ให้แจ้งด้วยวาจา และลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรับทราบและยินยอมปฏิบัติตาม

10.5 เงื่อนไขอาจปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้น หรือลดลงได้ รวมทั้งอาจให้พ้นการคุมความประพฤติก่อนกำหนดได้ ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของผลการคุมความประพฤติ

10.6 พนักงานคุมประพฤติต้องประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ ตามหลักเกณฑ์การจำแนก ซึ่งจะพิจารณาถึงความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ และสภาพ

ปัญหาความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติ ทั้งนี้เพื่อกำหนดแผนการคุมความประพฤติ ที่มีประสิทธิภาพ โดยการประเมินครั้งแรกควรจัดทำโดยเร็ว ภายหลังจากพบและบันทึกข้อมูลเบื้องต้นของผู้ถูกคุมความประพฤติแล้ว

10.7 กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติมีแนวโน้มกระทำการที่เป็นภัยต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำผิดซ้ำให้กำหนดแผนการควบคุมและสอดส่องที่เข้มงวด โดยนัทรายงานตัวพิเศษ หรือรายงานศาลขอเพิ่มเงื่อนไขการคุมความประพฤติและให้ออก สอดส่องถี่ขึ้น

10.8 กรณีที่พบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีปัญหาที่อาจเป็นเหตุให้หนีไปกระทำความผิดซ้ำหรือก่อให้เกิดผลร้ายต่อตนเองและผู้อื่น ให้พนักงานคุมประพฤติ กำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟูให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและภูมิหลังของผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละราย

10.9 ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องได้รับทราบเป้าหมายของแผนการคุมความประพฤติ และมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งอาจจัดให้โดยสำนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

10.10 แผนการคุมความประพฤติ และแผนการแก้ไขฟื้นฟูจะต้องมีการประเมินซ้ำ เพื่อทบทวนทุก 3-6 เดือน ตามสภาพความเสี่ยง และสภาพปัญหาของผู้ถูกคุมความประพฤติ และแผนที่กำหนดไว้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงหลักการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้บังเกิดผลในการลดการกระทำผิดการชดใช้ความเสียหาย การสร้างจิตสำนึกในการแก้ไขปรับปรุงตนเอง ตลอดจนช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ผู้ถูกคุมความประพฤติควรได้รับการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นในด้าน

10.10.1 การให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติ

และ/หรือครอบครัว

10.10.2 การศึกษา

10.10.3 การทำงาน การประกอบอาชีพ

10.10.4 การสงเคราะห์ด้านการรักษาพยาบาล ทั้งสุขภาพกาย

และสุขภาพจิต

10.10.5 การสงเคราะห์ค่าพาหนะ

10.10.6 การสงเคราะห์ค่าอาหาร

10.10.7 การพัฒนาศักยภาพโดยการเพิ่มพูนความรู้

การปรับเปลี่ยนทัศนคติและ/หรือพฤติกรรม

10.10.8 การทำงานบริการสังคม

10.11 การควบคุมดูแลให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไข และแผนการคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการดังนี้

10.11.1 เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มารายงานตัว จะต้องมีหนังสือเตือนหรือโทรศัพท์ติดต่อไปยังที่พักอาศัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อสอบถามเหตุผลและแจ้งให้มารายงานตัวโดยด่วนที่สุด ทั้งนี้ให้บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานไว้ในสำนวนด้วย

การติดตามโดยวิธีการออกไปสอดส่อง และการตรวจสอบประวัติการกระทำผิดให้ดำเนินการตามความจำเป็นแต่ละกรณี ทั้งนี้โดยคำนึงถึงหลักการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างแน่ชัด

10.11.2 พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติควรออกไปสอดส่องเยี่ยมเยียนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผน

10.11.3 พนักงานคุมประพฤติจะต้องให้คำแนะนำตักเตือน และให้โอกาสผู้ถูกคุมความประพฤติได้แก้ไขปรับปรุงตนเองในกรณีที่ไม่มีเจตนาผิดเงื่อนไข หรือยังมีความสำนึกรับผิดชอบ

10.12 เมื่อผลการคุมความประพฤติเป็นประการใด พนักงานคุมประพฤติจะต้องเสนอรายงานต่อศาลโดยเร็วดังนี้

10.12.1 รายงานพันการคุมความประพฤตินับแต่วันที่ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วน หรือเมื่อครบระยะเวลาที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควรให้พันการคุมความประพฤติก่อนกำหนด เนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤติมีความประพฤติดีมีความตั้งใจปฏิบัติตามเงื่อนไข และแผนการคุมความประพฤติ

10.12.2 รายงานผิดเงื่อนไข และรายงานการถูกจับคดีใหม่ให้จัดทำทันทีที่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงครบถ้วน และต้องรายงานก่อนครบกำหนด

10.12.3 รายงานขอเพิกถอนการคุมความประพฤติเนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ เช่น ถึงแก่กรรม เจ็บป่วยจนไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข เข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลแบบคนไข้ใน หรือถูกจำคุกคดีใหม่ หรือไปอยู่ต่างประเทศ ซึ่งมีระยะเวลานานเท่ากับหรือเกินกว่าระยะเวลาการคุมความประพฤติ

10.12.4 รายงานขอเปลี่ยนแปลงหรือขอเพิ่มเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติการณ์ของผู้ถูกคุมความประพฤติ

10.13 การเปลี่ยนแปลง หรือการเพิกถอนการคุมความประพฤติจะต้องมีหลักฐานข้อเท็จจริงปรากฏในสำนวนคดีที่เป็นเหตุเป็นผล และสามารถตรวจสอบได้อย่างแน่ชัด

10.14 การรายงานผลการคุ้มครองความประพฤตินี้เป็นผลร้าย ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติ มีสิทธิที่จะคัดค้าน และนำพยานหลักฐานมาสู้บทก้างได้ และหากการแก้ไขเปลี่ยนแปลง คำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นผลร้ายมากขึ้น ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลงนั้นได้

10.15 พนักงานคุ้มครองประพฤตินี้จะต้องดูแลให้ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติใช้ความเสียหาย แก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการตกลงกัน และให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายตามความจำเป็น

11. การควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดที่เป็น เด็กและเยาวชน

11.1 เป้าหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ให้เป็นไปตามข้อ 10

11.2 การควบคุมและสอดส่องให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการปกป้องคุ้มครอง และการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

11.3 การควบคุมและสอดส่องจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้ถูกคุ้มครอง ความประพฤติที่เป็นเด็กและเยาวชนและผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ โดยมอบหมายคดี เด็กและเยาวชนให้พนักงานคุ้มครองประพฤตินี้มีความรู้ประสบการณ์และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะ

11.4 การชี้แจงเงื่อนไขการปฏิบัติตัวแก่ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่เป็นเด็กและเยาวชน ต้องให้ผู้ปกครองรับทราบเงื่อนไขและมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูเด็ก และเยาวชนด้วย

11.5 พนักงานคุมประพฤติควรสนับสนุนให้ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

11.6 การแยกเด็กและเยาวชนออกจากครอบครัวหรือผู้ปกครอง รวมทั้งการนำตัวไปควบคุมไว้ในสถานฝึกและอบรม ควรใช้เป็นมาตรการสุดท้าย

12. การควบคุมและสอดส่องผู้ได้รับพักการลงโทษ และลดวันต้องโทษจำคุก

12.1 เป้าหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ให้เป็นไปตามข้อ 10

12.2 เรือนจำหรือทัณฑสถานจะต้องมีหนังสือแจ้งการปล่อยคุมประพฤติไปยังสำนักงานคุมประพฤติพร้อมหนังสือสำคัญแสดงการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่คณะกรรมการพักการลงโทษ และพักการกักกันหรือลดวันต้องโทษจำคุกได้พิจารณาและกรมราชทัณฑ์มีคำสั่งอนุมัติให้ปล่อยตัว

12.3 พนักงานคุมประพฤติจะต้องชี้แจงเงื่อนไขการปฏิบัติตัวในระหว่างการคุมประพฤติตามที่ระบุไว้ในหนังสือสำคัญปล่อยตัวให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรับทราบอย่างชัดเจน และจัดทำข้อกำหนดนัดการคุมความประพฤติ ระบุวันที่จะต้องมารายงานตัวให้ไว้กับผู้ถูกคุมความประพฤติ และสำเนาเก็บไว้ในสำนวนด้วย

12.4 เงื่อนไขการรายงานตัวจะกำหนดไว้เดือนละครึ่งจนกว่าจะพ้นโทษแต่ถ้า

พนักงานคุมประพฤติประเมินจากข้อเท็จจริงในระยะ 4 เดือนแรกที่รับรายงานตัวทุกเดือนแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ของผู้ถูกคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น พนักงานคุมประพฤติสามารถเสนอความเห็นขอผ่อนคลายเงื่อนไขให้ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติพิจารณาอนุมัติได้

12.5 การกำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟู และการควบคุมดูแลให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ใช้หลักการเช่นเดียวกับข้อ 10.10

12.6 พนักงานคุมประพฤติจะต้องดูแลควบคุม และสอดส่องอย่างใกล้ชิดในระยะแรก เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติในการปรับตัวเข้ากับครอบครัวและสภาพแวดล้อม รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ก่อความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น และสังคม

12.7 เมื่อผลการคุมความประพฤติเป็นประการใดจะต้องรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบดังนี้

12.7.1 รายงานแผนการคุมความประพฤติ ส่งเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในเขตพื้นที่คุมประพฤติ

12.7.2 รายงานกรณีผิดเงื่อนไขและกรณีถูกจับใหม่ให้จัดทำโดยเร็วที่สุดเมื่อได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง และรวบรวมหลักฐานครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ให้เสนอรายงานถึงหน่วยงาน 3 แห่ง ได้แก่ สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์, เรือนจำ / ทัณฑสถาน และสถานีตำรวจในพื้นที่คุมประพฤติหรือพื้นที่ที่ผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมตัว

12.8 พนักงานคุมประพฤติต้องประสานงานกับเรือนจำ/ทัณฑสถาน และสถานีตำรวจให้ดำเนินการติดตามจับกุมตัวนักโทษที่จงใจไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

13. การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

13.1 เป้าหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับการวินิจฉัยจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด และกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความเหมาะสมแล้วได้รับการบำบัดทั้งสภาพร่างกายและจิตใจให้กลับคืนสู่สภาพปกติและไม่เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด

13.2 การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ต้องดำเนินการภายในระยะเวลาที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกำหนดตามกฎหมายภายใต้การดูแล และการประสานงานของพนักงานคุมประพฤติ โดยขึ้นอยู่กับวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกำหนด ทั้งแบบควบคุมตัวเข้มงวด และไม่เข้มงวดหรือไม่ควบคุมตัวโดยอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ

13.3 การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นการบำบัดการติดยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยให้คำนึงถึงปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยนำครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนในการแก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ช่วยเหลือให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยให้ความสำคัญในการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ

13.4 ในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ต้องดำเนินการโดยพนักงานวิชาชีพหรือผู้มีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และต้องมีการ

ปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นมาตรฐานเดียวกันภายใต้หลักการว่าผู้เสียหายเสพติดมีสภาพเป็นผู้ป่วยอย่างหนึ่งมิใช่อาชญากรปกติ

13.5 ภายหลังจากที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผ่านกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ต้องมีการดำเนินการติดตามผล และให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างน้อยเป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อไม่ให้หวนกลับไปเสพซ้ำและกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดอีก

จ. การทำงานบริการสังคม

14. การทำงานบริการสังคมโดยเป็นเงื่อนไข ในการคุ้มครองประพฤติ

14.1 กรณีที่ศาลกำหนดเงื่อนไขให้ทำงานบริการสังคม พนักงานคุมประพฤติจะต้องกำหนดประเภทงานและระยะเวลาการทำงานที่เหมาะสมกับผู้ถูกคุ้มครองประพฤติ และระยะเวลาการคุ้มครองประพฤติ โดยไม่ขัดแย้งกับความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี

14.2 เป้าหมายของการทำงานบริการสังคม เพื่อเป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุ้มครองประพฤติ และการชดเชยความผิดแก่ผู้เสียหายและสังคมในลักษณะผสมผสานกัน ภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติ

14.3 การจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยควรมีการกำหนดลักษณะงานให้ชัดเจนด้วย

14.4 หน่วยงานที่ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการเมือง นอกจากนี้ งานที่จัดให้ทำต้องมีลักษณะงานที่ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถปฏิบัติได้ และไม่ทำให้ผู้ที่รับจ้างทำงานนั้นต้องสูญเสียงานหรือรายได้

14.5 พนักงานคุมประพฤติต้องมีการปฐมนิเทศให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการทำงานบริการสังคม ลักษณะการทำงาน และเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

14.6 พนักงานคุมประพฤติต้องกำหนดแผนให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมตั้งแต่รับทราบเงื่อนไขและจัดให้ทำให้เสร็จสิ้นก่อนครบกำหนดระยะเวลาการคุมความประพฤติ

14.7 พนักงานคุมประพฤติต้องติดตามผลการทำงานบริการสังคมของผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อเป็นข้อมูลในการรายงานให้ศาลทราบตามหลักการข้อ 10.12

15. การทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ

15.1 เป้าหมายของการทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ คือ การดำเนินการให้ผู้กระทำความผิดที่ไม่มีเงินเสียค่าปรับได้ยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ

โดยให้คำนึงถึงระยะเวลา และประเภทของงานตามคำสั่งศาลโดยเคร่งครัด

15.2 พนักงานคุมประพฤติต้องจัดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงาน บริการสังคมแทนค่าปรับแก่ผู้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ หน่วยงานภาคี และชุมชน

15.3 ในการสรรหาและคัดเลือกหน่วยงานภาคีทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับควร เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 14.4

15.4 ในการติดตามและประเมินผลการทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับต้อง ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง หากหน่วยงานภาคีไม่ได้รายงานผลการปฏิบัติงาน ให้ทราบ พนักงานคุมประพฤติต้องติดต่อขอทราบผลโดยด่วน

15.5 พนักงานคุมประพฤติจะต้องรายงานผลการดำเนินการให้ศาลทราบ ในกรณีที่ ผู้ทำงานบริการสังคมยื่นคำร้องไม่ประสงค์ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ ต่อพนักงาน คุมประพฤติหรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือ เงื่อนไขที่ศาล กำหนดหรือเมื่อผู้นั้นทำงานครบตามที่ศาลกำหนดแล้ว

จ. การสงเคราะห์ภายหลังปล่อยหรือ พ้นคุมความประพฤติ

16. การสงเคราะห์ภายหลังปล่อย หรือพ้นคุมความประพฤติ

16.1 ผู้กระทำผิดควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือ และสงเคราะห์อย่างต่อเนื่อง ภายในระยะเวลาที่กรมคุมประพฤติกำหนด ภายหลังจากได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ หรือ สถานฝึกอบรมตามคำพิพากษาของศาล พ้นจากการคุมความประพฤติ หรือพ้นจากฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับรักษา

16.2 การให้ความช่วยเหลือ และสงเคราะห์ต้องไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลที่ไม่เป็น ธรรมทางด้านเพศ เชื้อชาติ และศาสนา หรือความแตกต่างอื่นใด และต้องเป็นไปเพื่อ ประโยชน์แห่งการแก้ไขฟื้นฟูหรือการปรับตัวเข้าสู่สังคม

16.3 พนักงานคุมประพฤติควรดำเนินการโดยเร็ว โดยให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด หากไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือและสงเคราะห์ได้ด้วยเหตุผลใด จะต้องมีการบันทึกไว้ เป็นหลักฐาน

16.4 การดำเนินการจัดหาสถานที่เพื่อส่งต่อผู้กระทำผิดไปยังหน่วยงานหรือองค์กร ที่มีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ ควรเป็นขั้นตอนต่อจากข้อ 16.3

16.5 ควรมีการประเมินผลการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์เป็นระยะ

16.6 การให้ความช่วยเหลือ และสงเคราะห์อาจมีได้หลายด้าน เช่น

16.6.1 การส่งเสริมการมีงานทำ

16.6.2 การส่งเสริมด้านการฝึกวิชาชีพ

16.6.3 การส่งเสริมด้านการศึกษา

16.6.4 การส่งเสริมด้านการยืมทุนประกอบอาชีพ

16.6.5 การสงเคราะห์ด้านการรักษาพยาบาล

16.6.6 การสงเคราะห์ค่าอาหารหรือค่าพาหนะ

16.6.7 การให้คำปรึกษาแนะนำ

16.6.8 การให้ความช่วยเหลืออื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไข
ฟื้นฟู และการปรับตัวเข้าสู่สังคม

ฉ. อาสาสมัครคุมประพฤติและการนำทรัพยากร ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

17. อาสาสมัครคุมประพฤติ

17.1 เป้าหมายของงานอาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการดูแลแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในท้องถิ่น ตลอดจนเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น โดยอาสาสมัครคุมประพฤติ มีบทบาทหน้าที่ ตามระเบียบว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

17.2 การสรรหาคัดเลือกอาสาสมัครคุมประพฤติ ต้องพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความสมัครใจและสนใจที่จะแก้ไขปัญหาสังคม และมีความพร้อมที่จะอุทิศตน และเวลาที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสังคมโดยไม่หวังค่าตอบแทน พร้อมที่จะช่วยเหลืองานต่าง ๆ อย่างเต็มกำลังความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติ ของอาสาสมัครคุมประพฤติต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

17.3 อาสาสมัครคุมประพฤติต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่าง ๆ ได้รับการนิเทศงาน การให้ข้อสังเกต และคำแนะนำในการปฏิบัติงาน รวมทั้งต้องมีการประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

17.4 อาสาสมัครคุมประพฤติควรได้รับการสนับสนุนให้ทำงานในรูปขององค์กร รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนยอมรับและให้โอกาสผู้กระทำผิดกลับเข้าสู่ชุมชน เชื่อมประสาน

ครอบครัวของผู้กระทำผิด และนำทรัพยากรชุมชนมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำผิด

17.5 อาสาสมัครคุมประพฤติควรได้รับการคุ้มครองและเชิดชูเกียรติในการปฏิบัติงาน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้สังคมทราบถึงการอุทิศตนของอาสาสมัครคุมประพฤติที่ได้กระทำเพื่อความสงบสุขของสังคม

18. การนำทรัพยากรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

18.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนภาคประชาสังคมภาครัฐ และภาคเอกชนร่วมมือกันในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรม การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และการป้องกันอาชญากรรมในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนกับกรมคุมประพฤติ

18.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานยุติธรรมแบบกระบวนการยุติธรรมชุมชน (Community Justice)

18.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประชุมสัมมนา และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้ชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในมาตรการคุมประพฤติ และมาตรการอื่น ๆ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม อันจะทำให้เกิดสันติสุขในชุมชน

18.4 จัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายชุมชน และกลุ่มองค์กรอาสาสมัครเพื่อการประสานงาน และร่วมดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

19. การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ในงานคุมประพฤติ

19.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ที่ให้ความสำคัญกับการบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดสำหรับทุกฝ่าย โดยเน้นการชดใช้เยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย การสร้างความสำนึกผิด และความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดในการกระทำของตน โดยมีแนวทางในการบรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าว โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และในกรณีที่เหมาะสม ญาติพี่น้อง ผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้แทนของชุมชนได้พบปะเจรจากันเพื่อหาทางออกร่วมกันในการ แก้ปัญหาโดยมีพนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่เป็นคนกลางหรือผู้ประสานงาน

19.2 การพบปะเจรจาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวอาจมีลักษณะรูปแบบ และ ผู้เข้าร่วมตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงโอกาสของการบรรลุความตกลงที่นำไปสู่ความ สมานฉันท์ อาทิ การชดใช้เยียวยาหรือการบรรเทาความเสียหาย การขอโทษ การสำนึกผิด และแสดงความรับผิดชอบในการกระทำ การทำงานบริการสังคม หรือการกระทำอื่นใด ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงโอกาสของผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดในการกลับมาดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ในสังคม

19.3 วิธีการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถนำมาใช้ในทุกขั้นตอน ของงานคุมประพฤติ ทั้งในงานสืบเสาะและพินิจ และงานควบคุมและสอดส่อง

19.4 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ใช้ได้ต่อเมื่อคู่ความยินยอมเข้าสู่กระบวนการนี้ ด้วยความสมัครใจภายใต้การตกลงใจอย่างมีอิสระ คู่ความสามารถยกเลิกความยินยอม

ดังกล่าวได้ตลอดเวลาในระหว่างการทำเนินการตามกระบวนการ

19.5 ข้อตกลงต้องมาจากความสมัครใจของคู่ความ และเป็นพันธะสัญญาที่มีเหตุผล และเหมาะสมก่อนการทำข้อตกลงคนกลางต้องแจ้งให้คู่ความทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ของเขา ขั้นตอนการทำเนินการ และผลที่ตามมาจากการตัดสินใจของคู่ความ

19.6 พนักงานคุมประพฤติที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางในกระบวนการยุติธรรม เจริญสมานฉันท์ควรผ่านการฝึกอบรมเพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ

๖. ความร่วมมือและการประสานงาน

20. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานอื่น ๆ และทุกภาคส่วนของสังคม

20.1 กรมคุมประพฤติต้องมีการกำหนดนโยบาย การวางแผน ตลอดจนการประเมินผล ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนชุมชนและทุกภาคส่วนของสังคม

20.2 มีการประสานความร่วมมือในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนระหว่าง กรมคุมประพฤติกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานอื่น ๆ และทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง

20.3 มีการจัดทำและใช้ฐานข้อมูลร่วมกันระหว่างกรมคุมประพฤติกับหน่วยงาน
ในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟู
ผู้กระทำผิดในชุมชน

20.4 มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนา และใช้ประโยชน์จากบุคลากร
และทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
และสังคม

21. ความร่วมมือในระดับนานาชาติ

21.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการวิจัย
การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่าง
ประเทศ ในด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนและนวัตกรรมในกระบวนการยุติธรรม

21.2 ให้มีการศึกษาเพื่อขยายขอบเขตการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวในระดับ
นานาชาติได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง

22. คำจำกัดความ

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน หมายถึง การใช้มาตรการอื่น ๆ แทนการลงโทษจำคุกหรือการกักขัง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขปรับปรุงตนเองหรือทำงานชดเชยให้สังคม โดยยังคงพักอาศัยอยู่กับครอบครัว และดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ตามปกติได้ มาตรการดังกล่าว ได้แก่ การคุมประพฤติ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับรักษา และการทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ

ทั้งนี้ ผู้กระทำผิดที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติ ได้แก่

ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ คือ ผู้กระทำผิดที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไปที่ศาลพิพากษาหรือการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจำคุกและกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56

ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน คือ เด็กและเยาวชน ที่ศาลเห็นควรใช้วิธีการคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2534 หรือตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74, 75

ผู้ได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก คือ ผู้กระทำผิด ที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษมาแล้วตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 โดยได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขของการพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก

ผู้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ คือ ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษปรับ แต่ไม่มีเงินเสียค่าปรับและได้ยื่นคำร้องขอทำงานทดแทนให้แก่สังคม ชุมชน หรือองค์กรการสาธารณกุศลที่ไม่แสวงหากำไร โดยคิดหักค่าปรับไว้ในอัตราวันละ 200 บาท

ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ คือ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

การควบคุมและสอดส่องหรือการคุมความประพฤติ มีความหมายได้เป็น 2 ด้าน

1. **ด้านกฎหมาย** เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ควบคุมดูแลมิให้ผู้ถูกคุมความประพฤติละเมิดเงื่อนไขหรือกระทำผิดขึ้นใหม่ โดยผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติภายในระยะเวลา และภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด หากผู้ถูกคุมความประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือกระทำความผิดขึ้นใหม่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะถูกดำเนินการตามกฎหมายโดยศาลจะกำหนดโทษ หรือนำโทษที่รอไว้มาลงโทษ สำหรับกรณีพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์หรือตำรวจจับกุมตัวส่งคืนเรือนจำเพื่อรับโทษที่เหลืออยู่

2. **ด้านสังคมจิตวิทยา** เป็นการแก้ไขบำบัดผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่อาชญากรโดยนัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม ให้อยู่ในบรรทัดฐานของสังคมโดยพนักงานคุมประพฤติจะคอยดูแลสอดส่อง ช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยใช้หลักจิตวิทยา และสังคมสงเคราะห์เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

การทำงานบริการสังคม (community service) หมายถึง เงื่อนไขหรือวิธีการที่กำหนดให้ผู้กระทำผิดทำงานให้แก่สังคมชุมชน หรือองค์กรสาธารณกุศลโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างเป็นตัวเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นการบำบัด การติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด รวมตลอดถึงการรักษา สภาพร่างกาย และจิตใจของผู้ซึ่งเสพยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยไม่เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวเข้มงวด หมายถึง การฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องเข้ารับการ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีระบบการ ควบคุมมิให้หลบหนี

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่ควบคุมตัวเข้มงวด หมายถึง การฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่ในสถาน ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความเหมาะสม และมีการกำหนดเงื่อนไข ให้ต้องอยู่ใน เขตที่กำหนดในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่ควบคุมตัว หมายถึง การฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว แต่อาจกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องปฏิบัติด้วยวิธีการอื่นใดภายใต้การดูแลของพนักงาน คุมประพฤติ

การฟื้นฟูสัมพันธภาพ หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และ/ หรือ บุคคลอื่น หรือสมาชิกของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมร่วมกันในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดจากอาชญากรรม

การสืบเสาะและพินิจ หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและภูมิหลังทางสังคมของจำเลยก่อนศาลพิจารณาคดี โดยพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดำเนินการตามคำสั่งศาล แล้วนำข้อเท็จจริงที่ได้มาประมวลทำรายงานเสนอต่อศาล พร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะว่าควรจะดำเนินการอย่างไรกับจำเลยรายนั้น เพื่อศาลจะได้ใช้ประกอบดุลยพินิจในการพิจารณาว่าจะใช้มาตรการใดกับจำเลยจึงจะเป็นการเหมาะสม

กระบวนการยุติธรรมชุมชน เป็นกลยุทธ์ในการป้องกันและลดอาชญากรรม โดยการสร้างและเสริมศักยภาพของชุมชนให้ทำงานร่วมกับรัฐ ทั้งที่เป็นการทำงานร่วมกันแบบพันธมิตร คือ การทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กัน มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการคิดและทำงานร่วมกัน และการทำงานแบบที่ชุมชนเป็นตัวหลัก ส่วนรัฐทำหน้าที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนในเรื่องการเงิน วัสดุ สิ่งของ หรือทรัพยากรอื่น ๆ ตามที่ชุมชนต้องการ กระบวนการยุติธรรมชุมชนเป็นการจัดการเชิงรุก ในการป้องกันควบคุม ลดและแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากอาชญากรรม มีเป้าหมายที่การสร้าง และรักษาไว้ซึ่งสังคมที่ปลอดภัย สงบสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

คู่ความ หมายถึง ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด และบุคคลอื่น หรือสมาชิกของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม ซึ่งอาจเข้าร่วมในโปรแกรมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

คณะอนุกรรมการ หมายถึง คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ต่างๆ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานคณะอนุกรรมการ แพทย์หนึ่งคน นักจิตวิทยาหนึ่งคน นักสังคมสงเคราะห์หนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดใน

กฎกระทรวงไม่เกินสองคนเป็นอนุกรรมการ และผู้แทนกรมคุมประพฤติหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ

คนกลาง หมายถึง พนักงานคุมประพฤติที่ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดเข้ามาร่วมในโปรแกรมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

เครือข่ายชุมชน หมายถึง กลุ่มคน กลุ่มองค์กร ทุกภาคส่วนที่มีความสนใจ และมีเป้าหมายเดียวกัน ในพื้นที่และหรือไม่มีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ที่มีการประสานแผนการทำงานซึ่งกันและกันทุกระดับ โดยอาจใช้ทรัพยากร และหรือไม่ใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้การทำงานมุ่งบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งสนองต่อความต้องการของชุมชนที่แท้จริง

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนซึ่งประกอบด้วยคนหลายคนและหรือกลุ่มหลายกลุ่มที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกัน โดยมีความสนใจและร่วมมือกันในกิจกรรมใด ๆ โดยมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน

ประชาสังคม หมายถึง การที่ผู้คนในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนที่ยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดจิตสำนึก (Civic consciousness) ร่วมกันมารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร (Civic group/organization) ไม่ว่าจะ เป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคสังคม (ประชาชน) ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ด้วยความรัก ความสมานฉันท์ ความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการโดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (Civic network)

ผู้เสียหาย ในกระบวนการทศน์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ทุกคดีมีผู้เสียหาย แม้ว่าคดีประเภทนั้นในกระบวนการทศน์ของกระบวนการยุติธรรมอาญาจะเรียกว่าคดีไม่มีผู้เสียหายก็ตาม ผู้เสียหายในกระบวนการทศน์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์หมายรวมทั้งผู้เสียหายโดยตรง (direct victim) และผู้เสียหายโดยอ้อม (indirect victim) ตัวอย่างเช่น คดียาเสพติดให้โทษ หากชุมชนรู้สึกรู้ว่าได้รับความเดือดร้อนจากผู้กระทำผิดคดียาเสพติดชุมชนก็เป็นผู้เสียหายในคดีนี้ได้ เป็นต้น

ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจ หมายถึง ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของคณะอนุกรรมการ

ผลลัพธ์ในการฟื้นฟูสัมพันธภาพ หมายถึง ข้อตกลงที่เป็นผลมาจากกระบวนการฟื้นฟูสัมพันธภาพ ตัวอย่างของผลลัพธ์ในการฟื้นฟูสัมพันธภาพ หมายรวมถึงการชดใช้ การทำงานบริการสังคม และโปรแกรมอื่น ๆ หรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นการเยียวยาความเสียหายต่อผู้เสียหายและชุมชน และการปรับตัวเข้าหากันของผู้เสียหายและผู้กระทำผิด

พักการลงโทษ (Parole) คือ การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ เป็นประโยชน์ที่ให้แก่ักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติตนดี มีระเบียบวินัยระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ และจะพึงกระทำได้ เมื่อนักโทษเด็ดขาดนั้นได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

พนักงานคุมประพฤติ หมายถึง ผู้ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้ดำรงตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติ วิธีดำเนินการคุมประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2522 และได้รับการแต่งตั้งให้เป็น พนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามพระราช บัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

ลดวันต้องโทษจำคุก (Good-Time-Allowance) คือ การให้ประโยชน์ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีในระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ ซึ่งจะกระทำต่อเมื่อได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลา โดยนักโทษชั้นเยี่ยมอาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกเดือนละห้าวัน ชั้นดีมากเดือนละสี่วัน ชั้นดีเดือนละสามวัน

สถานพยาบาล หมายถึง โรงพยาบาลหรือคลินิกทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และตั้งเป็นสถานพยาบาลตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 96 (พ.ศ.2531) เรื่อง หลักเกณฑ์การขอจัดตั้งสถานพยาบาลตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในสังกัดกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทั้งยังหมายความรวมถึงสถานที่ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

หน่วยงานพหุภาคี หมายถึง หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545

หน่วยงานภาคี คือ หน่วยงานที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด/ประจำศาลขอความร่วมมือ และทำข้อตกลง เพื่อให้เป็นสถานที่ที่ผู้กระทำผิดจะไปช่วยเหลือทำงานด้านต่างๆ ซึ่งมีทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน แต่สำหรับภาคเอกชนต้องเป็นองค์กรสาธารณกุศลที่ไม่แสวงหาผลกำไร

อาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง ประชาชนที่สมัครใจและได้รับการสรรหาคัดเลือกให้เข้ารับการอบรมและแต่งตั้งจากกระทรวงยุติธรรม ให้เป็นผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติ และได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับงานของกระทรวงยุติธรรม

คำสั่งกรมคุมประพฤติ

ที่ 491 /2547

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานงานคุมประพฤติ

ตามที่กรมคุมประพฤติดำเนินการคำสั่งกรมคุมประพฤติที่ 619/2546 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานงานคุมประพฤตินั้น

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการมีความต่อเนื่อง จึงเห็นสมควรยกเลิกคำสั่งกรมคุมประพฤติที่ 619/2546 และให้ใช้คำสั่งนี้แทน

กรมคุมประพฤติเห็นสมควรให้มีการจัดทำมาตรฐานงานคุมประพฤติ เพื่อเป็นกรอบในการบริหาร และการปฏิบัติงานตามภารกิจของกรมคุมประพฤติโดยจะครอบคลุมถึงหลักการ ขั้นตอน วิธีการในการปฏิบัติงาน การสรรหา และฝึกอบรมบุคลากร การมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนการกำหนดนโยบายการวางแผนและการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติ ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และเพื่อให้มาตรฐานการปฏิบัติงานคุมประพฤติเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานงานคุมประพฤติขึ้น ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการควบคุมและสอดส่อง	ประธานคณะกรรมการ
2. ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการสืบเสาะและพินิจ	คณะกรรมการ
3. ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการแก้ไขฟื้นฟูและกิจกรรมชุมชน	คณะกรรมการ

4. ผู้ตรวจราชการกรมคุมประพฤติ
(นางฉลอง อติกนิษฐ)	คณะทำงาน
5. ผู้ตรวจราชการกรมคุมประพฤติ
(นายไวพจน์ พุทธิ์)	คณะทำงาน
6. ผู้ตรวจราชการกรมคุมประพฤติ
(นายเกษม มูลจันทร์)	คณะทำงาน
7. เลขาธิการกรม	คณะทำงาน
8. ผู้อำนวยการกองกิจการชุมชนและบริการสังคม	คณะทำงาน
9. ผู้อำนวยการกองแผนงานและสารสนเทศ	คณะทำงาน
10. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ	คณะทำงาน
11. ผู้อำนวยการกองพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	คณะทำงาน
12. ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
13. ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติธนบุรี	คณะทำงาน
14. หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	คณะทำงาน
15. หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานบุคคล	คณะทำงาน
16. หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาอาสาสมัครคุมประพฤติ	คณะทำงาน
17. หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาเครือข่ายชุมชน	คณะทำงาน
18. หัวหน้ากลุ่มงานแผนงาน	คณะทำงาน
19. หัวหน้ากลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ	คณะทำงาน
20. หัวหน้ากลุ่มงานติดตามและประเมินผล	คณะทำงาน
21. หัวหน้ากลุ่มสืบเสาะและพินิจ	คณะทำงาน
22. หัวหน้ากลุ่มควบคุมและสอดส่อง	คณะทำงาน
23. หัวหน้ากลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด	คณะทำงาน
24. หัวหน้ากลุ่มสงเคราะห์ผู้กระทำผิด	คณะทำงาน

25. หัวหน้ากลุ่มนิติการ	คณะทำงาน
26. หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	คณะทำงาน
27. หัวหน้ากลุ่มงานประสานการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	คณะทำงาน
28. หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	คณะทำงาน
29. นางสาวกนกพรธณ กัลยาณสุต
หัวหน้ากลุ่มงานบริการสังคม	คณะทำงานและเลขานุการ
30. นายสันติ ฤทธิรัตน์
พนักงานคุมประพฤติ 7ว	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
31. นางสาวประไพพร สิงหเดช
พนักงานคุมประพฤติ 7ว	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
32. นายนิพนธ์ เจริญจันต์
พนักงานคุมประพฤติ 7ว	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
33. นางสาวรัชดา ไชยโยธา
พนักงานคุมประพฤติ 6ว	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานนี้มีหน้าที่ในการกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติงานคุมประพฤติ และจัดทำมาตรฐานงานคุมประพฤติโดยคำนึงถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (good governnace) หลักสิทธิมนุษยชน และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ สำหรับมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบไม่คุมตัว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures หรือ TheTokyo Rules) ตลอดจนให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานตามภารกิจของกรมคุมประพฤติในส่วนที่เกี่ยวข้องหรือที่อยู่ในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้น ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2547

(ลงชื่อ) กิตติพงษ์ กิตยารักษ์

(นายกิตติพงษ์ กิตยารักษ์)

อธิบดีกรมคุมประพฤติ

สำเนาถูกต้อง

รัชดา ไชโยธธา

(นางสาวรัชดา ไชโยธธา)

พนักงานคุมประพฤติ 6ว

